

О.А.Розкошна

к.е.н, доцент кафедри менеджменту,

А.Ф. Бондаренко

к.т.н., доцент кафедри менеджменту

*ДВНЗ „Українська академія банківської справи Національного банку
України”*

РЕГІОНАЛЬНИЙ АНАЛІЗ ПРОБЛЕМ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВО СТІЙКИХ ГОСПОДАРСЬКИХ ФОРМУВАНЬ

Анотація: У статті висвітлено регіональний аналіз позитивних та негативних тенденцій отримання фінансових результатів господарськими формуваннями. Визначені причини фінансової неспроможності підприємств та представлені шляхи покращення реалізації фінансових питань в останніх.

Аннотация: В статье освещен региональный анализ положительных и отрицательных тенденций получения финансовых результатов хозяйственными формированиями. Определены причины финансовой несостоятельности предприятий и представлены пути улучшения решения финансовых вопросов в них.

Summary: The regional analysis of positive and subzero tendencies of receipt of financial results enterprises is presented in the article. Reasons of financial insolvency of enterprises are certain and the ways of improvement of decision of financial questions are certain in them.

Складність та багатогранність зовнішніх та внутрішніх фінансових відносин, розширення самостійності діяльності господарських формувань та їх структурних підрозділів вимагає від керівників підприємств та організацій реалізації новітніх способів та прийомів стосовно осучаснення технології управління фінансовими ресурсами, що стане передумовою ефективних економічних відносин, забезпечення конкурентоспроможності вітчизняних підприємств у ринковому просторі.

За даними Державного комітету статистики протягом 2007-2010рр. частка збиткових підприємств України (без урахування малих підприємств) у загальній їх кількості зросла на 11,1 п.-в. (табл.1). Найменший показник щодо частки збиткових підприємств відзначається у 2007р. (32,5%), найбільший – у 2009р. – 47,2%. Негативний результат діяльності в 2009 р. зумовлений фінансово-економічною кризою 2008 р. В 2010 р. у порівнянні з 2008 р. частка збиткових підприємств збільшилася на 3,8 п.-в. Регіональний аналіз показав, що дещо менша кількість останніх у Хмельницькій та Закарпатській областях через невисокий рівень розвитку промисловості. Позитивна тенденція спостерігається в отриманні фінансового результату підприємствами від звичайної діяльності до оподаткування (крім малих підприємств і бюджетних установ) у 2011р. Останній за вище зазначений період складав 12930,3 млн.грн., що в 1,7 рази більше, ніж у 2010 році. Прибутковими підприємствами, частка яких у загальній їх кількості у 2011р. становила 64,0%, отримано 212278,1 млн.грн. прибутку, що в 1,3 раза більше ніж у 2010 році. Основна частина прибутку була сформована в промисловості (49,9%), торгівлі, ремонті автомобілів, побутових виробів та предметів особистого вжитку (14,7%), фінансовій діяльності (12,5%), у транспортній галузі та зв'язку (9,4%). Проте протягом 2011р. збитково працювали 36% підприємств. Розмір їх збитків за підсумками 2011 р. складав 99,348 млрд. грн., що на 1,4% більше в порівнянні з 2010 р. [1].

Значні обсяги збитків спостерігалися у промисловості (41,6% від загального обсягу збитків), фінансовій діяльності (15,7%), торгівлі, ремонті автомобілів, побутових виробів та предметів особистого вжитку (15,2%), в операціях з нерухомим майном, в оренді, інжинірингу та наданні послуг підприємцям (11,7%).

Найбільше збиткових підприємств у 2011р. налічувалося у таких сферах діяльності, як: надання комунальних та індивідуальних послуг, культура та спорт (49,7% від загальної кількості підприємств відповідного виду діяльності), будівництво (41,8%), транспорт та зв'язок (41,5%), промисловість (40,8%) [2].

За дослідженнями Національного інституту стратегічних досліджень саме через нерозвиненість фінансових механізмів розвитку пріоритетних галузей економіки, зокрема промисловості а також існуючої фінансової моделі, яка обумовлює недостатність обсягів наявних фінансових ресурсів, а також несистемний їх розподіл та використання, немає можливості щодо задоволення повною мірою потреби як промисловості так і всього народного господарства у фінансових ресурсах, які, в першу чергу, мають призначатися для оновлення виробничої та технологічної бази [3].

Розміри прибутків, які залишаються у розпорядженні промислових підприємств в Україні є недостатніми, що зумовлено технологічним відставанням, значним податковим навантаженням, високим ступенем зношеності основних фондів.

Таблиця 1 - Питома вага збиткових підприємств у загальній кількості підприємств за регіонами України, % [2]

№ з/п	Регіон	Рік			
		2007	2008	2009	2010
1	2	3	4	5	6
1.	Україна	32,5	39,8	47,2	43,6
2.	АР Крим	37,7	36,2	44,3	44,8
3.	Вінницька	32,7	37,0	46,3	41,3
4.	Волинська	35,7	41,2	53,5	47,4
5.	Дніпропетровська	36,8	38,4	51,4	45,4
6.	Донецька	28,4	32,5	45,2	42,1
7.	Житомирська	33,2	34,6	46,7	44,3
8.	Закарпатська	20,5	25,0	28,7	30,2
9.	Запорізька	35,1	36,6	49,8	45,4
10.	Івано-Франківська	27,8	30,3	41,7	40,2
11.	Київська	32,5	33,9	45,0	42,4

12.	Кіровоградська	35,1	33,0	41,7	44,0
13.	Луганська	34,4	36,7	49,5	48,2
14.	Львівська	35,1	34,9	46,6	46,1
15.	м. Київ	32,2	34,1	45,1	42,5
16.	м. Севастополь	34,7	36,1	41,6	47,8
17.	Миколаївська	34,1	33,5	45,6	44,5
18.	Одеська	34,0	34,0	45,9	43,0
19.	Полтавська	30,9	32,7	42,8	44,4
20.	Рівненська	25,2	32,1	45,3	44,0
21.	Сумська	34,6	37,5	45,4	43,2
22.	Тернопільська	32,4	35,1	40,6	41,9
23.	Харківська	37,2	38,8	48,3	46,6
24.	Херсонська	35,8	36,1	45,5	46,5
25.	Хмельницька	30,0	30,8	39,7	37,8
26.	Черкаська	29,7	34,5	42,0	41,3
27.	Чернівецька	37,5	35,4	44,4	42,0
28.	Чернігівська	32,8	36,1	47,2	46,8

Як показує практика, в Україні причини фінансової неспроможності підприємств співпадають з тими, що привели до банкрутства підприємства, наприклад, в Німеччині, але є певні особливості, а саме: затримка з надання звітності, що є наслідком незадовільної роботи фінансових служб підприємств; різке зменшення коштів на рахунках підприємств; збільшення дебіторської заборгованості; зменшення дебіторської заборгованості при одночасному зростанні запасів готової продукції; «старіння» дебіторських рахунків; розбалансування дебіторської та кредиторської заборгованості; ріст кредиторської заборгованості при відставанні темпів зміни залишків коштів; різке зниження кредиторської заборгованості при наявності значного обсягу коштів на рахунках як наслідок зниження обсягів діяльності; зменшення

обсягів продажів; різке збільшення обсягів продажів як факт «скидання» продукції перед ліквідацією підприємства та обсягів продажів з наступним розбалансуванням боргів за рахунок невинновданого збільшення закупівель, капітальних витрат; конфлікти на підприємствах тощо [4].

Вважаємо, що найкраща реалізація фінансових питань в сучасних умовах господарювання можлива за умови побудови ефективної системи управління фінансами як на мікро- так і на макрорівні, яка функціонуватиме за умови реалізації основних принципів управління фінансами, а саме: плановість і системність, цільова спрямованість, диверсифікованість, стратегічна орієнтація.

Сутність принципу плановості і системності полягає у необхідності тісного взаємозв'язку процесів фінансування з напрямками розвитку діяльності підприємств, їх можливими перспективами. Відповідно принцип цільової спрямованості - у спрямуванні фінансових коштів на досягнення цілей підприємства. Принцип диверсифікованості управління фінансами передбачає збільшення асортименту виробленої продукції, що сприятиме розширенню території реалізації товару та комплексності обслуговування споживачів. Диверсифікованість виробництва забезпечуватиме підвищення рентабельності діяльності, зниження ризиків банкрутства та високий ступінь конкурентоспроможності. Стратегічна орієнтація системи управління фінансами обумовлюватиме здійснення фінансової діяльності відповідно до місії, загальної мети та стратегії розвитку підприємства. Стратегічна орієнтованість є провідним принципом, що визначатиме напрямки капіталовкладень господарюючих суб'єктів.

Інтегрованість системи управління фінансами із загальною системою управління підприємством, тісний зв'язок з іншими видами функціонального менеджменту, адаптивність та високий динамізм щодо врахування змін у бізнес-середовищі сприятимуть отриманню більшого розміру прибутку господарськими формуваннями у майбутньому, фінансуванню інноваційно-інвестиційної діяльності, формуванню додаткових джерел фінансування основних видів діяльності тощо.

В цілому, комплекс заходів щодо формування фінансово стійких господарських формувань має містити наступні складові:

1) системне та постійне проведення фінансового аналізу діяльності підприємств;

2) організація обігових засобів відповідно до існуючих вимог з метою оптимізації фінансового стану;

3) впровадження управлінського обліку і на цій підставі забезпечення оптимізації витрат підприємства;

4) оптимізація розподілу виручки і вибір найбільш ефективної дивідендної політики;

5) більш широке впровадження комерційного кредиту з метою оптимізації джерел грошових коштів;

6) застосування лізингових операцій з метою розвитку виробництва;

7) впровадження сучасної системи управління грошовими потоками;

8) розробка і реалізація ефективної фінансової стратегії підприємства.

Література:

1. Українські підприємства за рік удвічі збільшили фінрезультати. //Економічна правда, 16 лютого 2012р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.epravda.com.ua/news/2012/02/16/316160/>
2. Державна служба статистики України: «Про соціально-економічне становище України за січень 2012 року». – Київ, 2012 р. – С.58 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukrstat.gov.ua/>
3. Реструктуризація промисловості України у процесі посткризового відновлення. – К.:НІСД,2011. – 54с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/restrukt-30659.pdf>
4. Нескородева, І.І. Сучасні тенденції банкрутства підприємств в Україні та шляхи їх вирішення / І.І. Нескородева, О.Ю. Тереванесова// Вісник економіки транспорту і промисловості . – №36, 2011. – С.92

Розкошна • О. А. • Регіональний аналіз • проблем формування • фінансово стійких господарських формувань / О. А. • Розкошна, • А. Ф. Бондаренко • // • Кримський економічний вісник. – Симферополь : ГО „Наукове об'єднання ”Economics”. - Ч. • II, 2012. – С. 176-182.